NĂM THỨ MƯỜI. SỐ THỨ 1720 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ HAI 11 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và		8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở		8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.40	4.50
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng . .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être dressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m. 068 de large

Une seule insertion. . . . . 0$ 30 le cm.
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$ 16 le cm.
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 le cm.
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cuộc hội-chợ với các nhà công-thương ta

Cuộc hội chợ Hanoi lập ra tự năm 1919. Cả năm nay nửa là nhóm chợ được ba kỳ. Năm ngoái vì có cuộc đấu xảo ở Marseille, xứ Đông-pháp ta còn phải lo trù bị để dự vào một phần trong-yếu trong cuộc đấu xảo ấy, lại nhân trong trường hội chợ có mấy khu nhà đổ nát, còn cần phải sửa sang lại, nên Chính-phủ định tạm hoãn một kỳ. Đến năm nay thì hội chợ lại mở như thường, mà việc tổ-chức cuộc hội chợ này, tự giờ về sau, Chính-phủ không trực tiếp can-thiệp đến mà giao hẳn cho phòng Thương-mại Hanoi quản cả lấy Phàm việc gì tự mình mưu cho mình vẫn cách hơn là cậy người mưu hộ. Hội chợ là một sự lợi ích trực tiếp cho các nhà thương-mại, nay các nhà thương-mại nhờ có chính-phủ giúp sức cho mà được tự mình mưu lấy cái sự lợi ích của mình, thì tất là cuộc hội-chợ năm nay, cách xếp đặt có hoàn-thiện hơn hai kỳ trước nhiều, mà các nhà công-thương ta sẽ được hưởng nhiều phần lợi ích hơn trước.

Cái lợi ích của các nhà công thương về cuộc hội chợ thứ nhất là cái lợi ích quảng cáo được công-nghệ thương-nghiệp của mình. Sản vật của mình có, khí-dụng của mình chế-tạo ra được, nếu không ai biết đến mà mua thì hàng hóa của mình không khỏi tình trệ, mà công-nghệ thương-nghiệp của mình còn mong gì chấn-hưng; muốn cho có nhiều người biết đến mà mua thì tất phải dùng đến cách quảng-cáo; cho nên trong các khoa thương học, quảng-cáo là một khoa học rất cần. Cuộc hội chợ thì chính là một cách quảng cáo rất mau chóng, rất rộng rãi mà rất bằng chắc chóc ích nhà công thương vậy.

Phàm muốn mưu cuộc kinh-tế trong một xứ cho được mỗi ngày mỗi thêm phát đạt, công-nghệ thương-nghiệp mỗi ngày mỗi thêm tân tới, cốt nhất là phải mở cái đường giao-thông với các thị trường mua bán ở các xứ cho được mỗi ngày mỗi thêm rộng ra. Ở các nước bên Âu Mỹ bây giờ không đâu là không lập ra cuộc hội chợ. Ấy cũng vì thế mà công-nghệ thương-nghiệp của người Âu Mỹ tiến-bộ mau chóng lạ thường. Xứ ta là một xứ sản-vật cực nhiều; kể nông-sản thì nào gạo, nào ngô, nào bông, nào đậu, nào chè, nào thuốc, nào mía, nào dâu, nào những thứ lâm bột, kể lâm-sản thì nào sơn, nào nhựa, nào quế, nào hồi, nào cây-su, nào cánh kiến, nào da thu, nào lông chim, nào các thứ nứa tre, các loài gỗ quí, toàn là những thứ thực-phẩm rất tốt, nguyên-liệu rất phong; nếu những công-sản ấy mà thu-hoạch được đủ, những lâm-sản ấy mà khai-thác được nhiều, cũng có thể cung-cấp cho thị trường các nơi mà thu hồi được cái lợi quyền rất lớn. Công-nghệ thì tuy chưa tới cái trình-độ trường thành, nhưng từ lúc nhờ có qui Chính-phủ bảo-hộ ra công trường-lộ cho các nhà công nghệ công thương sớt sáng kinh-doanh; hiện thời như đồ sứ, đồ gốm, đồ chạm, đồ sơn, đồ sắt, đồ đồng, đồ mây, đồ gỗ, đồ da, đồ dệt, đồ khảm đồ thêu, cho đến thủy-tinh cũng thổi được, xà-phòng cũng nấu được, đăng ten cũng dan được, gương soi cũng tráng được, mũ cũng lợp được, ba-toong cũng uốn được, chiếu dệt bằng cũng dệt được, các thứ bột ăn, chè uống cũng chế được; công-nghệ phẩm như thế, nếu khoáng-trương cho được thật lớn, cũng đã có thể bán ra ngoài được, không đến nỗi kém sút gì ai, chỉ vì hàng hóa của mình ở thị trường các nơi còn lạ lùng bỡ-ngỡ, mà đường tiêu thụ chưa được thuận-tiện mọi bề. Trong một tờ báo Tây có một bài bình-luận về công-nghệ xứ ta, nói: Thử chiếu của ta làm, bên Đại pháp mua dùng thật nhiều, mà càng ngày càng thấy mua dùng thêm mãi; nhưng thứ chiếu ấy bán ở thị-trường Đại pháp, cứ phải đeo một cái thẻ bài hai chữ chiếu Tàu, người Đại-pháp mua dùng thường mà vẫn không biết là chiếu của thuộc-địa; người Đông-pháp dệt ra bán mà vẫn không biết bán đi chỗ nào. Đó là đan cử một thứ chiếu mà thôi; còn đến trăm nghìn thứ khác sản-vật của mình phẩu nhiều cũng là như thế cả. Sự giao-dịch của xứ mình đối với ngoài hầu như không có thấu, bao nhiêu những hàng xuất càng đều qua tay một bọn kiến-thương, sang đến Nhật-bản, qua đến Hồng-kông thì thay lột hóa ra hàng nước khác hết. Bởi vậy hàng hóa của mình vẫn không có mối bán, có bán được là chỉ phải bán cho cái bọn cu-trung đó mà chịu cái giá hạ không đâu bằng. Không nói ở thị-trường các nơi, nói ngay ở Nam-kỳ cũng là một xứ trong Đông-pháp này, nhân-dân chuyên nghề làm ruộng, công-nghệ kém-cỏi, trăm vật đều ngửa cả vào người ngoài, mà ruộng tốt của nhiều, lại là một nơi thị-trường bán hàng rất đắt; hàng hóa Bắc kỳ một năm tiêu-thụ vào trong đó không biết bao nhiêu mà kể, những từ xưa đến giờ, người Nam vẫn không biết rõ hàng hóa của người Bắc, người Bắc vẫn không trực tiếp bán hàng hóa được cho người Nam, mà những cái lợi đất hàng ấy vẫn là một bọn Hoa-thương, ngồi mát mà ăn bát đầy thật sướng. Nay mỗi năm có một kỳ hội chợ, sản-vật của mình có những thứ gì, công-nghệ phẩm của mình chế-tạo được cái gì, tiền quảng-cáo được đi khắp mọi nơi, mà đường tiêu thụ chắc được mọi bề thuận-tiện, thật là một cái trợ-lực rất lớn cho các nhà công-thương ta.

Nếu các nhà công thương ta biết lợi-dụng cái trợ-lực lớn ấy mà học lấy cái phương-pháp doanh-nghiệp cho thật hoàn-thiện, dựng lấy cái cơ-sở tín-dụng cho thật vững-bền, có kỹ-nghệ mà biết kinh-doanh công-cuộc cho to, có sản-vật mà biết nghênh-hợp thị-tình cho khéo, góp của góp công, hết lòng hết sức, bỏ cái thói ngần-tham nhỏ nhặt, mà tính cái mưu lợi-ích lâu dài, cố làm sao mở mang được hết địa-lợi, phát-triển được hết nhân-công, khiến cho hàng hóa của xứ mình cũng chiếm được một cái địa-vị lớn lao ở trong thị-trường thế-giới, thì cuộc hội chợ này mới thật có lợi-ích cho công nghệ thương-nghiệp của ta vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 7 Décembre 1922

Người Tư-pháp

M. Baurens, là quan cố-vấn ở Hanoi mông bổ chánh tòa ở Thượng-hải.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Berdeaux, ngày 9 Décembre 1922

Kỷ-niệm công trạng quân Thống-chế Turenne

Quận Alsace định dựng ở Turckheim một kỷ-niệm-đài để biểu dương việc quan thống-chế Turenne thắng được quân tinh của nước Đức trong năm 1675 mà đã lấy lại được đất Alsace, và ngăn ngừa được quân-thù tràn vào bộ cõi nước Pháp.

Quan Clémenceau tại Hoa-kỳ

Ngày hôm thứ năm, tại dinh quan Tổng-lĩnh đã tổ chức khoản-đãi quan Clémenceau. Có nhiều quan chức đến dự tiệc. Ngày hôm thứ sáu quan Clémenceau sẽ diễn-thuyết tại *Continental-memorial hall*.

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-âu

Tiểu ban coi về việc địa-lợi và binh-vụ hội-nghị ngày hôm thứ sáu đã nghe các phái-bộ nước Thổ và nước Nga bày tỏ mọi lẽ về việc các bộ Đông-âu.

Đông-minh với nước Đức

Quan Ngoại-vụ bộ thượng-thư nước Pháp chưa tiếp được thư của nước Đức đáp về các việc đã xảy ra ở biên-thành "Passau" về Togolistadt. Nghe đâu chánh phủ nước Đức có hội nghị nhiều kỳ để soạn một tờ thương-trình về sát-sản để hỏi thương. Bản thương-trình ấy sẽ đệ trình cho Đông-minh nước ký hội nghị ở Londres.

Thị-giá quốc-trái (3%). 59.65. — 4% 1918 68.89. — 5% 1915 1916 75.82. — 5% 1920 87.45. — 6% 1920 88.87.

Bordeaux, ngày 10 Décembre 1922

Cuộc hội-nghị ở Londres

M. Bonar Law bội-nghị với quan Poincaré tại Londres.

Cuộc quan thương-thư Đông-minh đã bội-nghị hồi mười một giờ rưỡi.

MM. Bonar Law, Poincaré, Mussolini và Theuni đã tới hội-đồng.

Sáng hôm nay hội-đồng còn đợi xem những điều khoản của chánh-phủ nước Đức khởi xướng, rồi làm sao.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu

Cớ nhà giám định hải-thuyền và chánh-sở Đông-minh thương-sơ-nghị tiền độ chia của Đông-minh và Bản dự-thảo chia nước Thổ.

Tại Bắc-việt-viện Đại-pháp

Một người Hoa-kỳ có tặng Bắc-việt-viện một bọn ngọc-thạch chu được 3.000 carats để lưu lại về việc học cách-trí.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Chánh-phủ Angora có bá-cáo rằng cải tội đốc sứng chánh-phủ Nga và chánh-phủ Thổ có ký với nhau một bản giao-ước mà cái mục-đích định rằng quân-lính nước Nga thì tiến vào xứ Bessarabie, mà nước Thổ thì tiến vào đất Macédoine, là một tin đồn sai.

Tại Thứ-dân nghị-viện

Tiểu-ban của Thứ dân nghị-viện coi về việc thương-chính nghe lời ông Guitry trần-thuyết một lẽ thì để phản đối việc đánh thuế thương-chính về cao-su, nhưng tiểu-ban lấy để công-nhiên rằng nên đặt ra fiều thuế về sự xuất-cảng để bảo-hộ sự giồng giọt cao-su của thuộc-địa. Còn như tiểu-ban coi về việc thuộc địa thì lại ưng-chuẩn việc đặt thuế thương-chính.

Kỷ-niệm bác-sĩ Pasteur

Ngày thứ sáu Cao-đẳng học-đường nước Đan-mạch đã làm lễ kỷ-niệm bách-chu-niên ông Pasteur. Các ông giáo-sư Bulmann và Thomsen có đọc diễn-văn thuật tại công trạng ông Pasteur.

Đồng-minh với Đức

Theo như lời báo *La Presse*, thì nay mai chánh-phủ Đức sẽ phúc lại bức thư của Đồng-minh về các việc đã xảy ra ở hai thành Passau và Togolstadt. Nghe đâu chánh-phủ nước Đức xin ưng thuận cả các điều khoản.

Nhật-bản với Trung-hoa

Bành giao-ước về đường hỏa xa Sa-đông đã ký ngày 5 Décembre. Từ ngày 1er đến ngày 25 Janvier, thì chánh-phủ Nhật-bản sẽ bàn giao đường hỏa-xa ấy cho chánh-phủ Trung-hoa.

Việc Nhật-bản

Ở thuận Tyokho có động đất, độ một trăm nóc nhà bị hư hoại.

Thị giá quốc-trái: 3% 59.90. — 5% 1915 1916 76. — 4% 1918 63.20. — 5% 1920 87.70. — 6% 1920 89.

Tin Trung-hoa

Ngày 5, 6 Décembre

Việc Bắc-kinh

Lê-tổng-Cán ở nhà tư đột-nhiên bị sở Lục quân Thống lĩnh bắt đi, giao lại tòa địa-kiểm-sanh giam cứu. nhân vì Ngô-cánh-Liêm và Trương-bá-Liệt đưa thư cho Lê-nguyên-Hồng nói La xâm-thực công-khoản một trăm hai mươi vạn, xin Lê phải nghiêm cứu; vừa nhân ở Bảo-định Tào-Côn cũng có cấp-điện gửi cho Lê về việc ấy, nên đương đêm Lê liền hạ lệnh sở bộ-quân bắt La. Ngô-hội-Đàn được tin, lập-tức điện cho Lê nói sự bắt La là trái pháp; lê Ngô cảnh-Liêm cũng không nhận sự xin hạ lệnh bắt La; Lê phải ủy người đến địa-kiểm sanh xin lỗi với La, lại nói với các viên toàn-thể đi đón La ra Ngọc-Việc ấy có lẽ khiến động thành chuyện to.

Việc bầu cử tổng-thống, về đảng Bảo-định quyết nghỉ tấy Tào-Côn làm chánh, Lê-nguyên-Hồng làm phó.

Việc Đông-tam tỉnh

Bảo-gai Khánh phụng mệnh Lê-nguyên-Hồng đi Phụng-thiên, đặng Trương-tác-Lâm hòa giải. Báo về kinh thuật lời Trương nói, Đông-tam-tỉnh hiện đương bết nữa, thực hành tự-trị, không có ý gì khác, xin chính-phủ Bắc-kinh chớ can thiệp tới.

Việc Phúc-kiến

Lý-hậu-Cơ ở Sán-đầu, Trần-quỳnh-Minh định đi Tây-giang sẽ ghé tại Sán-đầu cùng Lý thương-nghị các việc đánh Phúc-kiến.

Hôm ùng-Trí phái Hứa ứng-Di xuất một đạo quân đi từ Phúc-châu kéo thẳng đến Triều-an chuẩn đánh với phòng tuyến quân Triều-, hai bên đánh nhau một trận rất kịch-liệt, bên tuôn bằng đại-pháo có quân Trần tử thương rất nhiều, bị quân Phúc-kiến vây bọc. Hồng-trận-Lân được tin lập tức phái đội pháo-binh ở Sán-đầu đi đánh giải vây. Trần-quỳnh-Minh thấy quân tực hơi yếu định tự làm tổng-tư lệnh đi đánh Phúc-kiến, đợi gặp Lý-hậu-Cơ thương-nghị xong sẽ quyết.

Hạt-châu gây giống

Hạt-châu là một chất tròn tròn, rất nhỏ, trắng như ra-cữ, bóng đánh, người ta thấy ở trong nhiều loài trai ốc.

Người ta đoán rằng hạt châu là bởi một con sâu rất nhỏ nó cắn thịt hay một bột cát ẩn vào trong mình loài trai hến, nên ở chỗ bị thương chảy ra một chất dầu lại gọi là hạt châu.

Hạt châu qui nhất là thứ hình tròn, nhưng cũng có thứ hình như hình quả lê. Thị giá hạt-châu cao thấp là tùy theo cái bình nó đẹp hay không, cái sắc nó đẹp hay xấu mà thị giá nó sai lệch nhau rất nhiều; có khi thứ nay đáng giá gấp hai trăm lần thứ khác.

Hạt-châu đẹp nhất là thứ lấy ở miền duyên-hải phía tây đảo Ceylan, và thứ tiếp ở vịnh Persique gần đảo Berhein. Người ta cũng lấy hạt-châu ở miền Tây-bắc-đất Australie, ở các đảo Java, Sumatra, và các đảo sanhbộ thì Tanà-bian-dương, vì nhiều ít ở các đảo Pometou và Gombier, là những nơi người ta buôn bán vỏ trai vỏ ốc nhiều lắm.

Nói trung tâm-điểm về việc buôn bán hạt-châu là Londres, không ở các kinh-thành khác buôn bán hạt-châu cũng nhiều. Số hạt-châu buôn bán ở Paris trong một năm lên tới hơn 300 triệu, và số hạt-châu của người Pháp dùng tính ra có tới 5 nghìn triệu; như Ấn-độ số hạt châu của các vua chúa và các nhà giàu, tính ra được một số tiền rất lớn.

Hạt-châu vốn là một vật rất hiếm và cái thị-giá thường đứng vững luôn, nên xưa nay các bậc quân-vương, các nhà báo phú thường mua làm đồ chơi, mà lại là một đồ-dùng để dành của để phòng những khi hoạn nạn nữa. Chứng như các nhà hào-phú nước Nga, vì trốn cái nạn Quá-kích, phải đi ẩn ở ngoại-quốc, ngày nay cũng nhờ về cách lấy mà có của nuôi thân vậy. Người ta nói rằng những người Đức nhờ về cuộc chiến tranh mà nên giàu có đã mua của các nhà giàu nước Nga được nhiều hạt-châu lắm. Các nhà cầm đồ nước Anh cũng cầm cho thiên-hạ một số hạt-châu lớn lớn.

Trước kia hạt-châu theo cân lạng mà đánh giá, như là cứ một *grain* (một grain là 0,648 grammes) thì định giá là bao nhiêu. Hạt-châu bắt kỳ lớn hay nhỏ, cũng cứ tính cái lạng mà đánh giá.

Nhưng về sau một người lái buôn mới nghĩ ra một cách đánh giá hạt-châu rất tài tình, làm cho hạt-châu lớn bán được tiền hơn là hạt-châu nhỏ. (1)

Cái cách ấy như sau này: Lấy một hạt-châu nặng 20 grains; nhân số 20 lấy với 20 thành ra 400 grains.

Số nhân lên được bao nhiêu cứ tính theo giá 1 schelling một grain, đó là cái giá của một hạt châu cân được 20 grains. Vậy một hạt châu cân được 20 grains giá là 400 schelling, nghĩa là 20 livres sterling.

Nhưng không phải là hạt châu nào cũng theo một giá ấy, tùy theo cái hình đẹp hay không, cái sắc đẹp hay xấu, cái giá nó lại còn khác nhau nữa, mà muốn phân đẳng hạng như thế, thì người ta nhận cái số cân lạng của nó lên, rồi 1 chỉ đến 200. Như hạt châu cân được 20 grains thì đáng giá là 20 × 1 = 20 livres; hoặc là 20 × 10 = 200 livres, hoặc 20 × 200 = 4.000 livres.

Ấy ngày nay người ta vẫn theo cái cách trên này mà tính giá hạt châu.

Hiện nay có ba thứ hạt châu: thứ hạt châu nhân tạo, hạt châu tự nhiên, và hạt châu gây giống.

Hạt châu nhân tạo thì làm bằng xà-cừ và vẫy cá lân vụn ra, còn bột châu gây giống sẽ nói sau này.

Hạt châu bản đất như vàng, cho nên bấy nay nhiều người lao tâm khổ tứ để tìm cách mà gây lấy giống trai-ốc sinh châu đã nhiều, nhưng mãi đến mấy năm gần đây một hiện Nhật-bản tên là Mikimoto mới được mục-đích.

Hiện ấy bắt đầu thí-nghiệm từ năm 1879, mãi đến năm 1890 mới gây được thiện-quả. Được vậy nhiều người lao tâm khổ tứ để tìm cách mà gây lấy giống trai-ốc sinh châu đã nhiều, nhưng mãi đến mấy năm gần đây một hiện Nhật-bản tên là Mikimoto mới được mục-đích.

Hiện ấy bắt đầu thí-nghiệm từ năm 1879, mãi đến năm 1890 mới gây được thiện-quả. Được vậy nhiều người lao tâm khổ tứ để tìm cách mà gây lấy giống trai-ốc sinh châu đã nhiều, nhưng mãi đến mấy năm gần đây một hiện Nhật-bản tên là Mikimoto mới được mục-đích.

Sau đây lại mới lập nhiều xưởng tại các vũng Gokasho, vũng Hasama, vũng Amora, vũng Kinshu, đảo Ohinawa, đất cát đông vào việc ấy phương diện cộng được 4.000 hectares.

Trai ốc ngoài Nhật nuôi để lấy giống như trai ốc ở Ấn-độ, nhưng cái hình nó bé nhỏ hơn, thường dài tới 50 m/m 8 đến 63 m/m5, và sức yếu hơn trai ốc Ấn-độ.

Vỏ nó mỏng mảnh, mà ở trong có viền xà-cừ. Nó ở những chỗ sâu độ 15 thước. Thường nó có một cái giây buộc vào đá, mà giây ấy là một chất trong miệng nó nhả ra. Trai hến sống độ 12 hay 13 năm.

Về độ tháng bảy hay tháng tám, người ta lặn xuống nước mà đặt những miếng đá nhỏ vào chỗ có nhiều trai ốc vọn. Được ít lâu thì trai non bám vào đá ấy, bấy giờ lại nhặt những đá đem đi để vào những chỗ nước thật sâu, đến cuối năm thứ ba lại nhặt lấy các miếng đá ấy đem lên để sẽ tiếm vào trong con nó một mảnh xà-cừ hình tròn rất nhỏ. Cứ tiếm vô sau sang lên, mà miếng xà-cừ tiếm vào một ngày một thêm to, để tức là hạt châu của con trai sinh ra vậy. Tiếm xong thì lại đem con trai đó ở dưới nước nhỏ nào nữa mới đem lên mà lấy hạt-châu.

Song việc nuôi trai ốc lấy hạt châu cũng nhiều khi thiệt hại lắm. Vì cứ lấm có có thể làm cho trai ốc chết đi. Có khi là bởi tiếm miếng xà cừ vào mà sức nó yếu không chịu được mà chết đi, có khi bởi nhiều loài khác ở dưới bể nó ăn thịt đi cũng nhiều. Lại lắm khi trong nước sinh ra loài sâu bọ rất nhỏ, nó làm mất sắc tự-nhiên, thì các loài trai ốc cũng bị hại, mà hại châu sinh ra lại mất giá đi.

Hạt châu gây giống cần cũng nặng như hạt châu tự nhiên, vì cái mật-độ, và cái nguyên-chất cũng giống như hạt-châu tự-nhiên. Hạt châu gây giống giá bán được một phần chăm năm giá các hạt châu thiệt.

Từ khi ở nơi thị trường có những hạt châu gây giống ấy, các nhà buôn hạt châu và các nhà cầm cố hạt châu rất lấy làm lo. Người không hay nghề xét ấy, lại bỏ cái bạc người bán hiểm thị-giá hạt châu cũng lấy làm lo lắm. Những người bán hiểm thì giá hạt châu là những nhà làm nghề bán hàng cái thị-giá hạt châu cho người ta, lẽ bắt kỳ về sau, giá có cứ không, thì mình phải đền cho người, mà hạt châu mới trăm livres hạt châu, thì mỗi năm chỉ được độ 11 mi, mà sau này người Nhật-bản gây được giống hạt châu thật to làm cho hạt-châu phải bị giá xuống, lẽ chẳng phải là một việc đáng ngại cho các nhà ấy lắm ư.

Vì vậy ngày 14 Mai 1921, nhà báo *Daily Mail* có đã xướng lên việc thí-nghiệm cũng quảng-tuyên 2 độ lần

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Võ Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

cách phân biệt các thứ hạt châu tự-nhiên với các thứ hạt châu gây giống. Khi ấy cơ một nhiều nhà giám định đến chứng kiến và các đại biểu của hiệu M kimoto đem hạt châu của bản hiệu đến thí-nghiệm.

Khi ấy thí nghiệm về ba thứ hạt châu, thứ hạt châu tự nhiên, thứ hạt châu gây giống, và thứ hạt châu nhân tạo. Người ta đặt ba thứ hạt châu vào trong một cái hàng rồi dùng cái máy quang tuyến X rất tối chiếu ánh sáng vào. Trong việc thí nghiệm ấy có in ra tất cả 50 hay 60 cái ảnh các thứ hạt ấy, thì thí nghiệm ra rằng hạt châu nhân tạo quang tuyến X không chiếu qua được còn hạt châu tự nhiên và hạt châu gây giống hai thứ ấy lại chiếu qua được.

Về sau thí-nghiệm bằng hình ảnh ấy thì chẳng không thấy gì khác. Có một nhà giám đ nh Hoa-kỳ nói rằng đem một hạt-trai ấn Hoa-kỳ và một hạt châu Nhật bản buông xuống đất thì nó bắn lên cũng có khác, chứ không giống hẳn nhau. Nhân thế lại có thí-nghiệm cái cách ấy nữa, nhưng cũng không được kết quả gì.

L. Th.

Mưa tuyết

Ở Muông Houm (Lao kay) đã hơn một tuần lễ nay trời có sương muối giá hết sức, đến hôm 4 Décembre mưa gió suốt đêm, sang hôm sau hồi 6 giờ bỗng thấy mưa tuyết xuống. Tuyết xuống tua tủa như bông rụng trông đẹp lắm. Cứ mưa tuyết đến 10 giờ thì các mái nhà, nhất là các mái lợp gianh, các cây, cỏ đã trắng xóa cả. Những nơi không ngắm được như mái gianh, đồng cỏ, nền gạch tuyết dày 10 phân tây, mà tuyết vẫn xuống. Hồi 12 giờ tuyết xuống nhiều quá, các bông tuyết lại to nên chỉ trong 20 phút đồng hồ mà tuyết xuống ở mặt đất cao hơn 20 tây. Từ 13 giờ đến 16 giờ chỉ còn lác đác và đến 16 giờ rưỡi thì tạnh hẳn. Khi trời rất lạnh, nhà nào cũng đóng cửa kín mít và cũng có đồng lửa tường ở giữa nhà. Trông hàn-thây-hằ thấy xuống vừa đến số Zéro. Đến 17 giờ trời đã quang đãng. Trông ra chung quanh các núi non, cây cối đều một mầu trắng toát, rất ra cảnh tượng Âu-châu. Đến đêm trăng lên, trông lại càng là càng đẹp: bốn phương tuyết trắng một màu, khác chi một thế giới đặc bằng bạc! Tiếc rằng kỳ-giả không được là thí-sĩ mà vịnh mấy vần thơ cũng vô tình với cái cảnh hiếm có này vậy. Hôm sau, 5 Décembre trời nắng ráo thì đến 12 giờ, các nơi thấp tuyết đã tan cả, còn trên đỉnh các núi cao mãi đến hôm sau 7 Décembre mới chảy hết.

Nghe nói các nơi cao ở chung quanh Muong-houm tuyết xuống nhiều lắm, cao hơn mặt đất những 70, 80 phân tây.

Cứ như Thổ-nhân ở đây nói thì ra vào độ ngót 30 năm về trước cũng đã có mưa tuyết một lần, nhưng chỉ có ít thôi, chứ không nhiều như năm nay.

Các xứ bản Âu-châu tuyết xuống là thường chứ xứ Bắc-kỳ ta, mà cả Đông-pháp nữa, cũng có, thì thật là một sự ít thấy, mấy ai đã được gặp vậy.

W. T.

VĂN UYỂN

Đề chỗ ở làng Ngải-trì

Cây cối am thâm nước quấn quanh,
Lơ thơ giẫm nóc, ngõ vì giành.
Đầy sân giẫng giỏ khó vô tận.
Chật vách cầm thư thú hữu tình.
Trước dậu mấy cành hoa thắm ngát.
Sau nhà một giải nước trong xanh,
Phúc thanh riêng đãi lòng tao khách,
Con tạo ơi hay cũng đã dành!

Đêm đi đường sáng giăng

Đêm khuya thui thủi chốn đường trường.
Chợt thấy giăng lên bóng sáng choang
Đông đính hai vầng theo bóng thỏ,
Phong phanh áo mát đượm hơi sương
Non xanh không nhuộm nên màu bạc,
Nước biếc ai tô hóa sắc vàng.
Bất thú vui này bỏ mấy kẻ
Lòi thôi bỏ liễu cũng có khác, chữ không giống hẳn nhau. Nhân thế lại có thí-nghiệm cái cách ấy nữa, nhưng cũng không được kết quả gì.

Ngải-viên Trảng khanh Lê-đ.-Toại.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 10 Décembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 35 và 7 f. 40 kể từ ngày 11 Décembre này.

Quan Thống-sứ đi kinh-lược. — Quan Thống sứ Monguillot đi kinh-lược tỉnh Thái-nguyên sáng thứ bảy đã trở về Hanoi ngay hôm chiều. Chừng 25 tháng này ngài sẽ đi Tuyên-quang và Hà-giang để khánh thành con đường mới đắp ở trên ấy.

Quan Học-chính tổng-trưởng đã tới nơi. — M. Joubin là quan Học-chính tổng trưởng mới ở Đông-pháp đi tàu *Paul Lecat* ở Pháp sang đã tới Hanoi chuyến xe hỏa đêm hôm qua.

Ở Pháp về. — Ông Ng-văn-Vinh bản-báo chủ-nhiệm ở Pháp về đã tới Hanoi đêm hôm qua. Ông Phạm-duy-Tốn, ông Hoàng-tích-Bằng đi dự cuộc đấu-xảo Marseille cũng cùng với ông Vinh về chuyến tàu *Paul Lecat*.

Du-lịch Vân-nam. — Quan giáo-sư Sylvain Lévi và qui phu-nhân đã lên du-lịch Vân-nam sáng hôm qua, cùng với 4 quan giáo-sư Parmentier trường Bác cổ. Chừng cuối tháng này ngài lại về Hanoi để sang Nhật.

Tiệc của hội Địa-dư đãi quan Giáo sư Sy valo Lévi — Chiều thứ bảy vừa rồi, hội Địa-dư có làm tiệc tại nhà xe Tây để tiễn quan Giáo-sư Sylvain Lévi và qui phu-nhân. Các qui quan và qui phu-nhân có chân hội đến dự tiệc đông lắm. Khi uống rượu sâm-banh, quan đốc Finot trưởng Bác-cổ là hội-trưởng hội Địa-dư có nói mấy lời cảm-tạ Lévi tiên-sinh đã hộ-có đến dự tiệc ấy và ngài nhắc lại những lẽ đã khiến cho tiên-sinh với ngài hồi nào nên thân một từ thuở trước.

Lévi tiên sinh rất lấy làm cảm động vì những thịnh-tình của xứ này đối với tiên-sinh từ bữa mới tới đây.

Đoạn rồi tiên-sinh đ ễn-thuyết về Népaul là một tỉnh quan-trọng ở bên Ấn-độ, mất đến 12 giờ đêm mới giải tán.

Hội-đồng ủy-viên. — Hội-đồng ủy-viên của thành-phố đến tối thứ tư 13 Décembre này, hồi 9 giờ, sẽ họp tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc-lý Mourroux chủ tọa.

Quan Khâm-sứ Trung-kỳ. — Quan Khâm-sứ Pasquier xứ Trung-kỳ chừng 16 tháng này thì tới Hanoi để dự Hội-đồng chính-phủ.

Thăng thưởng trong ngạch các quan cai-trị. — Các quan cai-trị có tên sau này được ghi vào sổ thăng thưởng trong năm 1923 :

Thăng hạng nhất :

MM. Delescie, Delmas, Giran, Thanaud De Galembert, Estrepe, Lauthier, Depuy Valny, Breda, Lejros, Lachand.

Thăng hạng nhì :

MM. De Tastes, Lacombe, Fouque, D'Elloy, Bin, Thiébaud, Sir ed er, Huchard, Esquivillon, About, Dangeard, Poulet-Osier Fergier Bland.n.

Thăng hạng ba :

MM. Le Prévost, Monnet, D'ouat, Guillemain, Doucet, Delibes Fleury, Rivoal, Marty (Pierre) Haudsbert, Romanetti Bardez, Be nard.

Thăng phó cai trị hạng nhất :

MM Santovani Moisy dit Lavalecrix, Brasey, Patan, Roques, E ard, Domec Lagrèze, De Gentile du Quesne, Le Bas, Foy, Tastes, De Bottini, Passano, Estèbe, Lotzer, Marnelle, Gombaud Saintonge, Cudenet, Le Clerc.

Thăng phó cai-trị hạng ba :

MM. Rambaud, Forimné, Pommes, Giacomoni.

Bản-quán có lời mừng các ngài.

Hội-nghị. — Các ấy nhà mới có thấy 48 gian của Hội-chợ thì nay đã xong rồi. Bến ngày mai thì Hội-đồng tổ-chức Hội-chợ sẽ đến nhận các nhà ấy.

Các ông nghị-viên Tây đi phái bộ bên này. — Một phái bộ của nghị-viên Pháp có MM. Outrey nghị viên Nam-kỳ Valude nghị viên hạt Cher Perrean-Pradier nghị viên hạt Yonne chừng cuối tháng này thì sang Đông-pháp.

Các phòng Thương mại Bắc-kỳ. — Trong 6 độ bão Paris ngày hôm 9 Décembre có nói rằng các hội-viên ở Đông Thương-mại Hanoi và Haiphong được gia hạn ba tháng nữa.

Bí tin. — Bản quán được tin mừng rằng đến ngày 13 này ông Hoàng-quang-Hương là ủy-viên thành-phố sẽ làm lễ thành hôn cho lệnh-ái. Bản quán có lời mừng ông Hương cũng lệnh-ái và lệnh-tế.

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN · NGỮ

Của ông cử Dương-bá-Trạc *dịch*

Giá mỗi quyển : 0$ 20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur Bùi-Xuân-Thành
63, Rue du Coton, Hanoi

Khen cho thực cũng nên tài — Phường Xiếc Việt-Nam từ hôm khai trò đến giờ, không tối nào là tối không đông người đến xem, ngồi chật hết các hàng. Những người qui quốc-túc ben đến chơi thường là một phường làm thường chẳng qua chỉ bằng những phường Xiếc Nhật-bản là cùng, không mấy ông muốn đi xem, nhưng mấy bữa sau mới biết rằng sự đoán phỏng lý là đoán lắm. bởi vậy tối nào các ngài cũng các bà đến cũng đến xem đông lắm. Chẳng những giới gặp mấy người những phường Nhật-bản mà lại có thể đua tài với cả những phường Âu-Mỹ vẫn qua đất ta xưa nay.

Những người làm trong phường Xiếc, những súc vật ra trò, những đồ vật-liệu, toàn là người, là vật ở trong nước nhà cả, thật xứng với cái tên gọi là phường Xiếc Việt-Nam. Ai có đi xem thử một lần rồi mới biết cái công luyện tập, sự tài của phường Xiếc Việt-Nam là phường của người mình mở ra trước nhất mà không bảo mấy lời này là lời rao hàng bộ.

Cái nạn ô-tô. — Cái nạn ô-tô ở Bắc-kỳ đã thấy chỗ mà ở Nam-kỳ xem ra lại nhiều hơn nữa.

Quan cai-trị chủ tỉnh Biên-hòa (Nam kỳ) có điện rằng ngày 9 Décembre ở đường Biên-hòa đi Gia-định có xảy ra một cái nạn ô-tô. Số là chiếc xe số C. 1391 chở hành khách trên đường thuộc địa số 1 tới địa-giới tỉnh Biên-hòa và Gia-định hồi 1 giờ 50 thì bị đổ. Nhiều người bị thương mà phải hai người rất nặng phải đưa ngay vào nhà thương. Trong số những người bị thương ấy thì có M. Pour pon de Laffon là lục-sự ở Biên-hòa thì quan docteur đã cho đưa ngay vào nhà thương binh ở Saigon điều trị.

Các sở Điện báo của Đông-Pháp. — Trong hoa sẽ xin được bãi lệ cấm các bưu-điện cần ngoại-quốc đi mà đặt lấy sở Bưu-điện riêng của mình.

Trong 6 độ bão Paris ngày hôm 9 Décembre có nói rằng các hội-viên ở Đông Thương-mại Hanoi và Haiphong được gia hạn ba tháng nữa.

Các sở Điện-báo của Đông-Pháp ở Trung-hoa sẽ xin được bãi lệ cấm các bưu-điện cần ngoại-quốc đi mà đặt lấy sở Bưu-điện riêng của mình.

Vậy kể từ ngày ấy trở đi thì phàm các thư từ, các bưu kiện (colis postaux) gửi đi Canton, Hoihao, Mongtseu, Pakhoi, Lahong King và Yunnan-fou phải qua các sở Điện-báo Trung-hoa thì phải theo giá tiền và thể lệ như là lệ gửi đi các nước vậy.

Các ngân phiếu (Mandat) thì sở Điện-báo không nhận gửi đi các tỉnh ấy nữa.

Ai cũng biết rằng cái lệ mới ấy là do cuộc hội-nghị ở Washington (Hoa thịnh-đốn) vừa rồi mà ra. Nguyên là Trung-hoa có xin được bãi lệ cấm các bưu-điện cần ngoại-quốc đi mà đặt lấy sở Bưu-điện riêng của mình.

Đàn điện tại Hội-chợ Hà-nội. — Công-ty điện khí Đông-pháp đã thương-lượng với hội-đồng tổ-chức Hội chợ này có lời để các nhà có dự cuộc Hội chợ biết rằng ngài nào muốn mắc điện tại các gian hàng của mình thêm vào số đèn của hội đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà bội chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

1 tháng thưởng. — Các viên quản đội sở tên sau này đã được thăng thưởng :

MM. Trần-v Lộ, Mạc-v-Cát, thăng phó quản cơ (6.2).

MM. Đỗ-v-Hoạt, Mộc-a-Ky, Ng-v-Dương, Ng.-đình-Phong, Vũ v-Cuối, Đỗ-v-Dần, Đặng-v-Hậu, Tạ-văn-Ban, thăng tinh binh chánh đội trưởng suất đội (6.1).

MM Hà-thiện-Quang, Ng-v-Thêm, Vũ-v Doãn. thăng chánh đội trưởng suất đội (6.2).

M. Phạm-xuân-Đạt, thăng chánh bát phẩm đội trưởng (8.1).

Quảng-thiện hội. — Ngày thứ năm, 7 Décembre 1922, ban Trị sự hội Quảng-thiện vào Hà-đông xin phép lập nghĩa-trang khí yết-kiến quan Thiếu bảo Hoàng Đại-nhân, có dương ngài chức danh-dự hội-viên, ngài đã vui lòng nhận và lạc quyên cho hội năm chục bạc (50 p. 00). Ngài lại hứa sẽ giúp cho hội được chóng thịnh đạt và giảng-dụ nên nhân dịp này cải-lương việc hiếu cho ư ? phong tục.

Còn việc lập nghĩa-trang thời ban Trị-sự có tìm được khu rộng tư ở làng Thượng đình (Nhân-mục) giáp đường cái về Hà đông, cách Hà-nội 7 kilomètres. Dân làng ấy đã làm tờ kết nhận, quan trên cũng xét qua rồi cho phép.

Quảng-thiện hội lại cảo.

Tòa án Trùng-trị. — Sáng hôm nay tòa án Trùng-trị xử những việc sau này :

Ăn cắp cắn chẽ. — Bùi-thị-Vân làm nghề khâu đầm phải phạt 1 tháng tù về tội ăn cắp của chủ một cái quần và đôi giầy rồi trốn đi.

Bỏ vợng trẻ con. — Tên Ng-văn-Giai 16 tuổi làm nghề đi bán nhật-trình ở đường cái thấy đứa con một người tên là D ần chơi ở trước cửa đến đứt đứa bế ấy ra chỗ vắng rồi tháo mất cái vòng cổ. Tên ấy đã can ấn một lần cũng về tội ăn cắp rồi. Tòa phạt tên Giai ba tháng tù.

Người làm công bất lương. — Vì có một cái thư tố tên Ng-văn-Tâm làm công cho rạp chiếu bóng Palace thường làm gian dối ăn cắp tiền bán vé và lấy những đồ ở trong kho đem về nhà đùng. Được cái thư đó chủ rạp chiếu bóng đình bắt được tay về đã bán rồi đánh trốn bán cho người khác, và đến lúc khám nhà thì bắt được bóng đèn điện và những khóa lấy ở trong kho. Tòa phạt tên Ng-văn-Tâm 1 tháng tù và 25 quan án treo.

Đánh hàng. — Tên Phạm-v Tịch làm nghề coi tre nứa ở bờ sông phải phạt một tháng tù và lại nộp sâm đạo chém một người đánh-bà tên là Thị-Bưởi bị thương.

Đây-tớ bất-tương. — Tên Ng văn-Phong làm bồi cho một người Tây mượn người làm mới bồi Ng-thị-Hai làm vợ. Trước khi đến ngày cưới tên ấy ăn cắp bát, hoa tai và nhẫn-vàng cùng 80 đồng bạc của vợ chủ đem về đưa cho mẹ vợ là Ng-thị-Tỷ làm đồ rồi trong cho vợ và tiền lễ cưới. Vì thế thành ra vợ vợ và có dâu can việc chửa để ăn cắp mà chê thì can về việc ăn cắp. Tên phạt tên Phong 3 tháng tù, thị Tỷ và thị Hai mỗi tên 2 tháng tù.

Mua đồ ăn cắp. — Nguyễn có một con đồ ăn cắp của chủ một cái quần đùi bằng lụa rồi đem bán cho thị Lịch làm nghề bán thuốc lào. Con đồ ăn cắp hiện chưa bắt được. Còn thị Lịch thì xét ra là tham rẻ mà mua đồ ăn cắp, nên tòa phạt thị ấy 5 ngày tù án treo.

Lại trốn về. — Tên Dương-v-Giao không nghề nghiệp gì phải phạt 6 tháng tù về tội đã phải biệt-xứ lại còn bắt được trốn về Hanoi.

Danh dự hội tinh. — Ngày hôm nay quan Toàn-quyền có ký nghị-định thưởng Danh-dự hội-tinh bạc cho các hàng linh khố đỏ và linh thợ ở Đông-pháp. Đến số ngày mai bản quán sẽ đăng danh sách những người được thưởng ấy.

Kính cáo. — Tôi tôi là Nguyễn-văn-Tiếu, nguyên ở ngạch giáo học, bỏ sang trường Bách nghệ (Hanoi) mong thường nhiều bằng cấp về kỹ-nghệ — là người sáng lập lên hiệu Hợp-lợi cũ (sở chế tạo các đồ sứ, đủ mọi kiểu, đủ mọi mầu), nay cải tên là hiệu « Hoàng-Ưng-Thanh công-ty » từ ngày 1er Août 1922, xin kính trình các qui khách biết cho rằng. tự ngày 12 Novembre 1922, vì một lẽ riêng tôi xin thôi, nên tự ngày ấy trở đi thì tôi không còn có can thiệp gì với hội « Hoàng-Ưng-Thanh » mới nữa. (Đã có đăng ở báo *Avenir du Tonkin* số 8005 ngày 8 Décembre 1922.

Kính cáo
Nguyễn-văn-Tiếu

Ái có người lại nhận, — Có một người con gái, trạc độ 15, 16 tuổi, theo người khâm đầm ra ngoài Cát-bà để tìm việc làm, nghe chừng bơ vơ lắm, bỏ đó ra thì là con lại bỏ Tây mẹ An-nam đều đã mất nơm cả, có đứ cần hàng lại cho chịu trông nom cháu, vì nỗi mợ chán không hòa nên mợ ra đi tìm việc độ thân.

Nhân thấy trẻ bỏ-côi, bơ vơ đất khách và chẳng xứ nào lại là thuận nên về Tàu, chỉ e theo dõi gì, gặp phải bọn bán thịt bán người thời thiệt phận cho trẻ, nên vội vàng vài hàng lên báo để ai có người ấy nên lại đưa đem về, hiệu về cho chúng vào với người khâu đầm và lại cũng giao người ấy phải coi giữ, ấy là vì nghĩa ái-quốc, nên có vài hàng bộc bạch. Một người đọc báo ở Cát-bà lại cảo.

Ngoạch thừa-phái. — M Trần-v-Lâm, thừa phái Lạc-ngạo (ên-giang) nay kiêm việc lục sự huyện ấy.

Chết hụt. — Có một người chừng ngoài bốn mươi tuổi, đi chuyến xe ở Hanoi qua Nam-định lúc 17 giờ 46 ngày 8 Décembre, khi gần tới *gare* Đỗ xá thì xe thổi còi báo cho *gare* biết trước, anh ta với vàng nhảy xuống đất, song hai tay vẫn còn nắm lấy cái sắt vịn mà hai chân đã xuống đất rồi đến nỗi đoàn xe cứ kéo anh ta đi ; sau có người đàn bà cũng đứng đấy kêu lên rằng có người chết. May sao có thầy đội thợ-lại nhà giấy thấy đứng trong phòng thợ nghe thấy, với vàng chạy ra cứu được anh ta khỏi chết. Khen thay thầy có lòng nhân ái và sức khỏe của thầy mới cứu được chứ không thì anh ta còn gì là đời.

Một người đi xe bỏ lại cảo

(Còn trang thứ ba, cột thứ hai)

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas
Dịch-giả : Phạm-bội-Châu

— Rồi sao nữa ?

— Rồi sau thì bắn ăn cơm tháng của Phác-kê, mà đi làm thơ với cái thi Mân-chi-ni nào đó, mà thị ấy thì rồi bà Hoàng-hậu bà ấy thì khoét mắt, mà mũi ăn gan.

— Rồi sao nữa ?

— Rồi sau thì khi đã bốc bết những lon bạc của lính (Âm y thị vệ rồi, vì những lon ấy thêu tất tiền quá, thì đến cung bắt lính ngự-lâm pháo thủ phải đi chán, vì thóc ngựa với cỏ ngựa mỗi con một ngày mất những năm xu.

— Ồ ! Tôn-ông nói chi thế.

— Cần gì, Ta có làm lính ngự-lâm nữa đâu có phải không ?

— Đạt-ta-nhan tôn-ông hỏi, Ngu-ha xin tôn-ông chớ nói xấu nhà vua với ngu-hạ nữa . . . Ngu-hạ nay đã gọ-bỏ làm tội kim thượng. Vả lại nếu gia-nghiêm biết ngu-hạ đã nghe những câu nói công-kích đến Thánh hoàng thì đủ là lời của Tôn-ông nói mặc lòng, gia nghiêm hẳn cũng thâm trách đến ngu-hạ.

— Lạnh tên ! . . . Ồ ! Lạnh-tên là một nhà vũ-sĩ khẩm đẹ . . . Ở, phải, Lạnh tên, là một tay danh tướng đây thật. Song không có con mất tinh đời.

Ra-ôn vừa cười vừa nói :

— Ấy đấy ! Được lắm ! Vũ-sĩ đã sắp nói xấu cha tôi đấy, vũ-sĩ vẫn gọi là Á-tô Lão gia mà ! Ngày hôm nay vũ sĩ hãng tợn. Người ta nghèo khó đã đành, chứ vũ-sĩ giàu có mà lại thành ra khẩn tinh.

— Công-tử nói phải. Tôi nay thật là một thằng đần cáng, gặp đâu nói đấy, già là đồn đời, khác nào một cái chão rách, một mảnh giẻ thông, một cái ống không đế, một cái cựa giầy không bánh xe, Mê-gia-linh nhà anh tay là một thằng chó đẩy, song tôi còn tiếc nó.

Lúc bấy giờ có một cậu bé nhà hàng bước vào nói :

— Thưa ông. Có bức thư của ông. Nhà ngự-lâm đưa.

— Cám-ơn . . . Đa này !

Ra-ôn nói :

— Thế thư của Bá tước.

— Phải. Phải.

Rồi Đạt-ta-nhan bóc thư ra ; thư rằng : « Qui-hữu ơi. Thánh-hoàng có sai người đến bảo ta cho ái tim qui-hữu đấy.

Đạt-ta nhan bỏ rơi tờ giấy xuống bàn mà rằng :

— Tôi,

Ra-ôn nhặt lấy tờ giấy đọc to lên rằng :

« Qui-hữu nên mau lên. Thánh-hoàng rất cần thương-nghị với qui-hữu. Thánh hoàng chờ qui-hữu tại điện La vê. »

Đạt-ta-nhan lại nói :

— Tôi !

Ra-ôn rằng !

— Ồ ! ồ !

Đạt-ta Nhan đáp :

— Ồ ! Thế là nghĩa làm sao ?

Hoàng-thượng

Đạt-ta-nhan hết cái con kinh-ngạc rồi, bèn xem lại bức thư của Á-tô rồi nói :

— Lạ thật ! nhà vua lại vời đến ta.

Ra-ôn nói :

— Làm sao ? Tôn-ông nghĩ thế nào, một người bây tôi được như tôn ông bắn là nhà vua lại tiếc chắc ? Nhà vẫn thường gượng cười đáp :

— Ồ ! Bí Nếu nhà-vua có tiếc ta, thì nhà vua lại chẳng đã cho ta đi. Không, không, Ra-ôn công-tử ơ. Việc này ngàn như một là hay hai là đó đây.

— Có chi mà đó, thưa vũ-sĩ ?

— Công-tử cho thanh-niên, còn cả tin, còn hão hắc... Ta ước gì cho đó đang thì như công tử thì còn phải nói chi ! Hai mươi bốn, tuổi xuân xanh, trán hẳn còn phẳng, trong óc chưa tơ bợn đến việc gì, bọc chẳng chỉ có nghĩ đến gái, đến tình, mà thôi... Ồ ! Ra-ôn hỡi, công-tử cớ chưa phải chịu những cái mỉm cười của các bộ đề vương, những việc bí mật của các vị hoàng-hậu. Công-tử còn chưa thấy hai ông giáo-chủ, một anh cọp, một anh cáo bị giết chết ở trong đời mình ; Công-tử còn chưa... Những thứ đó, kẻ làm chi những chuyện lăng nhăng ấy nữa, ta phải trong biệt nhân đây.

— Tôn ông dạy chuyện đường nhân cơ vẻ thương tâm thế ?

— Ở, nhưng mà sự thế phải vậy đó. . . Công-tử ơi ! Ta đến công-tử cần này nhé. Ta đang trình đây, công-tử khá về thau để Lệnh-tôn biết.

— Tôn ông đi a ?

— Chào ôi..... Công-tử trình để Lệnh-tôn biết rằng ta sang bên Anh-quốc, là ở cái nhà mát xinh xắn của ta.

— Sang bên Anh-quốc ! Tôn-ông..... thế còn quân-mệnh thì sao ?

— Càng ngày công-tử lại càng xuẩn thế. Công-tử nghĩ có cần ta đâu ngày điện Lu-vê, ta đem mình đến nộp cho cái con chó sói con đó, mà triều-thiên ấy chăng.

— Chó sói con ! Hoàng-thượng ! Vũ-sĩ Tôn-ông lời, tôn-ông bảo-đại ư ?

— Không, ta không đại dâu, không có bao giờ ta lại khôn được như bây giờ. Công tử không biết cái anh con nít của Lô-ry chỉ công chỉ chuyển, ấy định cho ta cái miệng gì đó a. Hiện chỉ định trong ta vào Ba-xi-lích đó mà thôi, nghe không.

Ra-ôn nghe thấy nói vậy, kinh ngạc mà kêu lên rằng :

— Vì cớ gì vậy ?

— Vì cái điều một bồm ta bảo hắn ở Ba-lơ... Ta cũng nóng tính, bảy giờ bảo nhớ đến cái điều đó.

Tôn-ông đã nói với nhà vua thế nào ?

— Ta bảo hắn là thằng keo, thằng chết, thằng xuẩn, thằng ngu.

Ra-ôn nói :

— Ái Trời ơi ! . . . Lỡ nhà tôn-ông lại ăn cần nói đó thế.

— Có lẽ khi ta nói với hắn thì ta không nói rõ như vậy, song cái nghĩa nó cũng hơi ám hợp như thế.

— Thế thì sao nhà vua không bắt tôn-ông ngay lúc bấy giờ ?

— Sai ai bắt ? Linh ngự-lâm thì ở tay ta cả, chẳng lẽ lại sai ta giải lấy ta vào nhà pha hay sao cái đó thì khi nào ta thuận. Khi sau thì ta sang bên nước Anh, có còn Đạt-ta-nhan ở đấy nữa đâu mà bắt . . . Ngày nay giáo-chết chết rồi, hay là gần chết cũng chẳng biết. Họ biết ta ở Ba-lê, nên họ mới định tôm ta.

— Vậy ra giáo-chủ là quân thấy chạn tôn-ông ư ?

— Giáo-chủ quen với ta, Y biết ta nhiều việc riêng của ta, ta cũng biết ít nhiều việc riêng của y, nên đôi bên cùng cái lẫn nhau . . . Bắt ta khi giáo-chủ chết, giáo-chủ biết những điều Thái hậu phải đề ta ở vào cái thế chẳng chắn. Thôi sin tôn-ông đi cho Lạnh-tên, thuật chuyện cho Lệnh-tôn biết, xin vĩnh biệt công-tử.

Ra-ôn trông ra ngoài cửa sổ, rồi trầm-ngâm mà rằng :

— Đạt-ta-nhan tôn-ông ơi. Tôn-ông không trốn được nữa đâu.

— Sao vậy ?

— Bởi vì ở dưới kia có một viên sĩ-quan Thụy-sĩ đứng chờ tôn-ông đó.

— Vậy thì sao ?

— Vậy thì, ta sẽ bắt Tôn-ông.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
Đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt sứ kim có chất dạ quang
Giá. . . . . 8$50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
3099

PHÒNG XEM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường theo đõi nghề riêng Bắc-kỳ và Trung-kỳ
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai cập Hue
Ngoại khoa, hô-hấp, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại SƯƠNG GIA-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Giờ 3 đồng một lần
3015.

Hỏi kẻ phải đau

Nay hỏi các người Nam Việt phải đau nguy, phải nợ lạnh, phải đau khi quán mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa nhất nào cả, nay hỏi chăng người phải đau khi quán đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi, nay hỏi các người phải những lao, nay tôi truyền cho người nào chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ-thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhuyễn tốn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nầy không sống được cho nhiều và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì sẽ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao nhiêu đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy nơi viết thư cho hiệu Bảo-thế MONTÉS số 84 Paul-Bert Hanoi mà mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 8 bạc. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cà-phê, uống một lọ, thì bệnh khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois
Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho dân hà ở cả.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN
Thật tươi, thật tốt. Dầu có có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ màu nâu (*brune*).
Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montés* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ban rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$00

Thuốc viên bổ huyết Pilules Pinch
Một lọ. 4f.65
Độ 6 lọ 25 đến 6 lọ 70
Năm lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3 lọ 50 đến 3 lọ 75

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÉS
Thuốc (mau-bổ bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1$00
Một lít. 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hay chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sổi dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa nầy thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến hãn-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc nầy rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ nếng một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng rẻ được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì giờ trong 24 giờ là khỏi.
Bảo-chế MONTÉS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

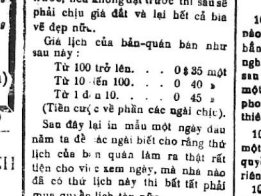
Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng lịch sang năm của bản quán đã in xong.

Vậy nếu các dại thương gia gần xa cần phải tứa lịch cho quí hiệu thì xin mới lạ. ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa vẽ đẹp nữa.

Giá lịch của bản-quán bán như sau này :

Từ 100 trở lên. . . 0$35 một
Từ 10 đến 100. . . 0 40 »
Từ 1 đến 10. . . . 0 45 »
(Tiền cước về phần các ngài chịu).

Sau đây lại in mẫu một ngày dau năm tà để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch nầy thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thơ về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau nầy :

M. ..... Hanoi.

Ăn cắp. — Người thả rơi của hiệu M. Vũ-văn-An ở phố Đồng-khánh ăn cắp của hiệu ấy hơn ba trăm đồng Sở Cẩm đã bắt giam để xét hỏi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Sáu tử thy roi xuống đầu — Chiều mồng 8 hồi hai giờ một người cu-li là Ng-ăn Đương đang làm ở hãng tàu *Les fils de Paul Doumer* thì bị một hòn than rắng ở tầy roi xuống đầu vỡ sọ mắt máu và xây xát nhiều nơi. Khiêng ngay vào nhà thương cứu, nhưng không biết có sống được không.

SƠN-LA

Một đám ma trọng thể. — Ngày 17 tháng 11 ây, ông bỉ tỉ-mẫu quan chánh Tri-châu Mai-sơn Cầm-v-Quí tạ thế. Cụ thọ 73 tuổi. Cụ xuất giá từ năm 19, đến năm 23 thì góa bụa, cụ một niềm thủ tiết nuôi con chồng và châu chồng, dạy dỗ mọi người thành nhiều đứa. Ai đã biết cụ có lòng kiên trinh tuyệt nghĩa, nay nghe tin cụ tị trần, đều ngậm ngùi than thở tiếc một bà hiền phụ hiếm có xưa nay.

Tổng tăng theo phong tục Thái, dân đất Mai-sơn và Yên-châu đề trở cả. Đưa đám có đến hai nghìn người, dự lễ có quan Phó sứ, và quan Docteur bản tỉnh cùng quí phu-nhân. Khi đi đường, tiếng súng, tiếng kèn, tiếng chiêng tiếng trống, đám ma rất là ny ngã trọng thể, kỳ giả chưa từng thấy bao giờ. Lúc hỏa tăng có đốt pháo tiễn người quá cố.

Đến ngày 18 thì đưa mã, người đi đông hơn trước, trên chỗ thiên cỏ làm một cái nhà lá kiểu nhà Thổ trong bày nhà tăng và có cả chân, nệm, gối nữa, lượng xung quanh mươi hai cây cột cao đến năm, sáu thước tây. Những cây cột cao ấy là biểu hiện người mệnh nhỏ đã thuộc về nhà có thế lực trong châu quận.

Vậy xin có lời viếng cụ yên giấc trăm năm và chia buồn cùng quan chánh Mai-sơn và gia quyến.

V. S. lai cảo

Hội viên chúng tôi. — M. Xá-v-Xuân, nay ở ng cước hội viên ở Âu Mộc, thay M Xa-v Chinh.

PHÚ-LÝ

Giá to. — Hồi hôm 4 Décembre, mưa gió đủ đội, trận gió lớn đi hiển đến đêm càng mạnh, ai cũng chắc rằng bão, may sao đến sáng lại thấy ngot dần, song cơn gió đó cũng xảy ra lắm sự hại, nhà cửa tuy không đến nỗi đổ, song nhà lá đều bay trốc xác-xơ, Các hồ trồng mía chưa gặt, gẫy đổ nhiều, bông cũng có tiệt hại đôi chút.

VIỆC KINH-ĐÔ

Luật lệ nghiêm-chỉnh của thành-phố Kinh-đô *(tiếp theo)*

Nói về sự kỹ-nữ :

100· Bất kỳ dân bà con gái nước nào, 18 tuổi đầu mà người ta biết bảo là làm nghề kỹ-nữ thì phải làm nghề ấy, phải tuân theo những lệ-luật sau nầy, và những lệ-luật mới mà một ngày kia sẽ đặt ra mà bảo tồn cái phong hóa và vệ-sinh chung cho thiên-hạ.

101· Người kỹ-nữ chia ra hai bọng một bọng ở nhà trăm và phải theo quyền nhà trăm và một bọng ở nhà riêng.

102 Người nào làm kỹ-nữ thì phải đến trình sở Cảnh-sát, khai rõ rằng tên, họ, hiệu riêng, tên chơi, tuổi sinh tại chỗ nào, ở chỗ nào, ở nhà nào, trước làm nghề gì Lại phải khai rõ ngày nhập vào bọng nào và nhà ở đâu. Những chuyện ấy thì quan Cảnh-sát phải ghi vào lý-lịch riêng của người kỹ nữ.

103· Khi đã ghi tên tuổi xong, thì quan Cảnh-sát sẽ cấp cho người ấy biết những phép luật riêng về nghề ấy, rồi người ấy phải đến cho thầy thuốc xét và sẽ nhận một cái vé riêng, và sau bất kỳ khi nào có bệnh gì, hoặc khi đi xét nhà, cũng biên vào vé ấy. Người làm đĩ phải nộp hai cái bóng, một cái giấn vào vé khám ấy và một cái thì cất vào lý lịch.

104· Quan Cảnh-sát phải có một sổ riêng mỗi tuần có chữ quan Công-sứ ký, để mà biên tên mấy người làm nghề lăn xanh hoặc ở nhà trăm, hoặc ở nhà riêng

105· Bất kỳ khi nào quan Cảnh-sát hỏi, thì phải trình vé ấy lên.

106· Trong một tuần lễ phải đến khám bệnh hai lần, theo ngày giờ thầy thuốc định.

107· Những người kỹ-nữ có bệnh thì vô nhà thương chữa, khi thật lành mạnh như thường mới được ra.

108· Những người ấy muốn rút về ra cũng được, song phải :

1· — Phải không có bệnh gì;

2· — Phải trình với Cảnh-sát biết thiệt không thời thầy mày trắng nữa và có nghề khác mà làm ăn mới được tăng lương

109· Nhà nào chứa kỹ-nữ thì kém bằng nhà trăm.

Muốn mở nhà trăm thì phải xin phép quan Công sứ

110· Người trăm chỉ được nhận gái có « giấy vàng » mà thôi. Mỗi ngày người trăm phải trình tên Cảnh-sát biết tên những người kỹ-nữ thay đổi, và tên những kỹ nữ ở lại và tên trăm cũng phải ghi vô giấy người kỹ-nữ.

111· Nhà trăm quá 12 giờ đêm phải đóng cửa và cấm không khi nào được phép tiếp những người trai nhỏ tuổi. Còn cửa lớn và cửa sổ nhà trăm khi nào cũng phải đóng kín, bất kỳ mùa nào.

112· Những nhà trăm phải nộp thuế riêng

113· Những đĩ ở nhà riêng thì không được ra đứng ngoài cửa, không được chặn khách mà đón, không được tiếp trai nhỏ tuổi.

114 Nhà kỹ nữ và nhà trăm chỉ được làm mấy chỗ sau nầy mà thôi :

1 — Bến tầu ngoài sông Hương thì từ cầu Thanh-long đến cửa Miradon 10 mã không đặng làm ra bờ sông Đông-ba.

2 — Bến bên-ngoài sông Hương, thì nơi cuối cùng đường Bobillot.

115· Những gái lậu, mà thiên-hạ vẫn biết chắc là làm đĩ, thì linh cảnh-sát bắt và quan Công sứ sẽ định thế nào, và khi thấy thuốc khám rồi thì có lẽ bắt làm kỹ-nữ, có phát giấy « giấy vàng ».

Nói về đau bệnh :

116· Những người bán dầu bóc; bán essence thì phải tuân theo những nghị-định ngày 30 Décembre 1912 và ngày 20 Août 1921.

Những thùng bộng phải để khác chỗ để bánh.

Mỗi người bán dầu phải trữ một cho cất lớn bằng hai cho dầu, để phòng khi đổ hoạn.

Nói về vệ-sinh chung :

117 Người nào ung bán đều giá những đồ ăn, đồ uống, phải xin giấy Hội-đồng vệ sinh trước, mới được bán.

Nhà cửa thì phải cao ráo khoảng khoát và phải có nước sạch sẽ luôn, và mỗi năm mỗi quét vôi.

119· Những cống và ống nước phải cho vừa nước chảy và đem nước chảy cho khỏi ứ lại.

120 Những chuồng ngựa, chăn nuôi thú vật, nhà phải cho cứng cát, đừng chứa nước, và phải đào rãnh cho nước chảy. Những rãnh phải mỗi ngày mỗi dọn, và giăn phải dọn dẹp sạch sẽ.

121· Chỗ nào trữ phân tro mà có hễ hôi bám và không được vệ-sinh thì phải đọn đi.

122 Trong nhà không được trữ những xương, da thú vật, rác rế, hoặc đồ gì hôi bám.

123· Trong đất nhượng-địa không được phép đào ao, đào hồ, và những ao, những hồ hiện đương có thì phải lấp lại, hoặc đồ đầu bỏ.

(Xem trang thứ tư)

Khen cho thực cũng nên tài
Có phần hơn trò xiếc ngoại-quốc
Hôi 9 giờ tối mới các ngài chiếu cố lại xem
TRÒ XIẾC VIỆT-NAM
Khai diễn ở CHỢ HÀNG DA CŨ (Rue des Cuirs)
Người (có cả đàn bà Việt Nam) và thú vật làm đủ mọi trò lạ.
GIÁ CHỖ NGỒI
Ô. . . . . 3$00 một ghế
Hạng nhất. . 2 00 —
Hạng nhì. . . 1 50 —
Hạng ba . . 0 50 —
Bán vé ở cửa điển-trường suốt cả ngày, từ ngày 4 Décembre 1922.
3308

SẮP ĐẾN !!
Xiếc HARSMTON'S
BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỦ THỨ THÚ
Hát tại trước cửa nhà hát Tây
CÓ 30 NGƯỜI TÀI-TỬ RA TRÒ
Bọn này toàn là người mới cả
Rất lớn ! Rất đẹp ! Rất vui !
Quý-vị muốn mua vé trước thì xin đến tại nhà MM. Larrivé Frères số nhà 84, đường Jules Ferry, Hanoi, ở đó có bán vé luôn luôn trong mấy ngày làm trò.
Vậy trước hết xin hãy đến xem các giống thú của chúng tôi !! Nào là: voi, su-tử, cọp, beo, gấu, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

GIÁ CHỖ NGỒI
Phòng 6 chỗ ngồi . . . . . 12$00
Phòng 4 chỗ ngồi. 8 00
Ghế hàng trước. 2 00
Ghế hạng nhất. . . . . 1$50
Ghế hạng ba 1 00
Giàn hàng gỗ. 0 50
Những trẻ con và lính tức ra các hàng đội, được phép giá nửa tiền hạng nhì và hạng ba trong ban ngày (*matinées*) mà thôi.
3303

山 KHƯƠNG-SƠN 姜
Chỉ nhận : PHẠM-ĐÌNH-ĐIỂM
Hanoi, n· 29, *Rue de la Soie*, Tonkin
Bán-hiêu bán tạp hóa, có xưởng dệt ở làng Khương-trung Hà-đông, dệt các thứ màn rộng khổ, các thứ vải, và khăn-mặt v. v.... bán buôn và bán lẻ.
Các qui-khách ở xa có cần dùng nên viết thư về, bản-hiệu sẽ xin hoan-nghênh tức-tế. Có gửi hàng theo lối Hình-hóa giao-ngân (contre remboursement).
3098

祥和裕
YU-WO-TSEONG
Soieries en tous genres
VENTE EN GROS
48, *Rue des Cantonnais*, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 296
Từ khi bản-hiệu đăng bán đến nay, có nhiều quí-khách các tỉnh gửi thư về hỏi lấy échantillons. Vậy xin trình để các ngài được tường ! Bản hiệu vẫn cước, nhờ không bán lẻ, cho nên hàng cho nguyên gói cả, không thể rút được échantillons.
Vậy quí-khách nào có lòng chiếu cố, thì xin cứ gửi thư cho bản hiệu rất lấy làm hoan nghênh. Bản hiệu xin gửi ngay, nếu quí khách nào muốn hàng thì bản hiệu xin chọn những cây thật tốt nhất và tính giá thật rẻ, ai bản hiệu sẽ muốn bán bán được lâu dài, cho nên bắt lòng để khỏi phụ lòng các ngài đã nhờ cậy.
Có nhiều hiệu buôn nhiều của bản-hiệu lại gửi giấy bảo khác bảo mà tự nhận là của mình, cho được bán, nhiều con bán hiệu lắm xin quí khách có xem để cho ý, ở đi tiếp nhiều ta rõ, có nhiều của bản hiệu có dấu xem đúng ở đó, chớ coi giấy tờ người không tờ đó.
Cẩn cáo
YU WO TSEONG
3310

Quan Bốc-tơ Bicoman
Y-khoa Tiến-sĩ
Chuyên trị về các thứ bệnh :
Bệ ngài, chàng bịnh dân-bà, cùng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bịnh đau mắt, bịnh giang-mai và bịnh ngoại da, cùng nhiều các thứ bịnh khác, dân sản...
Phòng khám bịnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 53. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ông mới số 314.
3047

BẠCH-THÁI-TONG
SỞ VẬN TẢI
80, *Bd Carreau* (Phố Nhà)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312
Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.
Rất nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ
2091

TRANH VẼ
Bán buôn Bán lẻ
Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cườm vân vân.
Lại có nhận bán truyện SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.
HOÀN-VĂN,
Vẽ tranh, vẽ hiểu và vẽ trang-hoàng
73, Phố hàng Bông, Hanoi

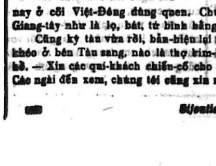
XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các-thứ bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không ưng ý được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời khai trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày để có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :
« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84, Hanoi. »
Nay kính,
Ed. MONTÈS,
84, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM
然 SẢN-NHIÊN 榮
HAOJ-UAT-SHUO
Tối thứ hai :
HIỆP PHỤ THÀNH TIÊN
Tối thứ ba :
TỪ HẢI CẦU HOÀNG
Tích hát này là một tích hát Tàu chèo, vui trò vè những chỗ buồn cười lắm, nhất là chỗ anh đồ gàn dở hết sẩy.
Tối thứ tư :
TRẠI CHIÊU-QUÂN
Tích hát này vui trò lắm xin mời các qui-khách chiếu-cố cho thì sẽ biết.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 6 đến thứ ba sau 12 Décembre 1922
HAI TUẦN-LỄ ĐẠI-HỘI VÀ MỸ-THUẬT
Sẽ biểu ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30
CHƯƠNG-TRÌNH
Tuần lễ thứ nhất từ thứ tư 6 đến thứ ba 12 Décembre 1922
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
« LỒNG KÈ CẢ »
Bi-kịch của tâm hai thiên của soạn giả Séverin-Mars
Nghỉ
Buồn cười vỡ bụng ! ! !
CHANG CHARLOT, NHẠC-CÔNG
Hi-kịch dài hai đoạn
CẤN-CÁO
Vì hôm thứ bảy 9 Décembre 1922 nhằm ngày Armistice Ái nữa khó nhà đã bọc-đán nên nhà Chớp-bóng nghỉ riêng tối hôm ấy.
Ngày nào cũng có nhực, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

KÝ TÊN KHÔNG RÕ
Bản-quán xin cáo nghỉ mua báo khi có việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì cho biết rõ số tờ ở từ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quản lý, để cho người làm đi tìm kiếm. Kẻo các nghỉ thường hay kỳ tên vẫn tắt, hoặc thêu quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
歡 入 竹 轉 門 爸 浦 行 內 河 京 愛
Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi là đã chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc là đồng dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hột phách, ngọc thích, nói tóm tại là đồ nào thật thì thức rẻ quí, tốt cả, lắm kiểu mới ngày nay ở cõi Việt-Đông đâng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình hàng sứ, vân vân.

Càng kỳ tân vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giầm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chiếu cho thêm bền-bỉ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cám ơn lắm ! Cáo ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.
PAO-VA
Bijoutier, n° 28, *Rue des Paniers*, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Mưa gió liên miên. — Đêm 16 qua 17 tháng mười ta, hồi bẩy giờ đồ tối, chính một trời đương tạnh ráo, trăng sao vằng vặc, phong cảnh rất êm đềm. Bỗng đâu một đám mây đen ở ngoài biển kéo về che kín đỉnh Sơn-trà, được một lát, thì một luồng gió ở ở rong cây, bay cát, lay động cửa nhà, làm cho ai nấy đều lo sợ. Đến vài giờ thì mưa sa gió lặng. Trông lá gió chỉ thổi có bấy nhiêu. Ngờ đâu tự nửa đêm ấy, gió bắc nổi thổi rất từng hồi, rồi gió vừa mưa lạnh lắm, cứ một lúc một chiều, thổi mãi cho đến nửa đêm 17 qua 18 mới thôi.

Khiếp thay, gió ở đâu mà thổi dữ dội, may sao cũng chưa phải là bão tháng, vào cỡ rằm nầm nay thoát được bão lớn, thực là hạnh phúc của vạn dân.

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Tự tử. — Ở bãi Đền nhà bè có một cái xác nhảy ra tỉ con trai chú T. V. T. (L.) ở phố Carabelli, học ở trường Albert Sarraut năm nay mới có 17 tuổi. Người ta nói rằng nghe đâu có chuyện gì ghê con không mà sinh ra chuyện lẩy.

Say hay điên? — Chiều hôm 30 Novembre hồi 2 giờ rưỡi có một người Annam mồm thì nói luôn miệng, tay chân khua như thể lên đồng, hễ có cái ô-tô nào gần đến nơi thì nằm ngang ra giữa đường. Gần đấy có ông chú Phú-vinh-Long và vài ông nữa đi nhiều lần lôi kéo vào nhà thì không chịu nằm yên, cứ lăng mẹ tất cả người trong hiệu, ở dất người ta mà thấy người mình như vậy thì cũng đáng thẹn lắm.

Khổ đỏ lời thôi. — Ở bên ta nghe chừng cái chuyện khá ồ nay cũng đã đỏ nhiều, thế mà ở đây thị chẳng đỏi.

Tối hôm 30 Novembre có ba người lính khố đỏ ghẹo mấy bà thông đi mua bán ở ngoài phố Alger, nào lăn vào cướp đồ hàng để mua lại làm le cướp tiền, các bà sợ chạy ra phố Clémenceau thì họ cứ đuổi theo mãi, may lại rẽ được vào hội Ái-hữu thì họ lại đứng đợi ngoài hồi lâu sau họ thấy đi gọi người thì họ cất mất, sáng hôm sau các ông thông có các bà bị sự tối hôm trước đi trình quan ba đến nhận diện thì chẳng sót chú nào.

Đề cùng nhau đến đất nước người mà các chú còn giở những thói ấy thật là khổ ồ.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi báo mới tới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quên báo, chữ tại thế nào thì điền rõ rằng chỗ ở, về gửi theo hai báo (0$ 20 đồng tem cũng được) để chúng tôi gửi quên khỏi.

Số ai không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả bằng hơn.

興同梁

Các qui-khách khi qua chợi Hanoi xem hội chợ hay sắm đồ tết, thì xin các ngài quá bộ lại chơi qua bản-hiệu, là LƯƠNG-THÔNG-HƯNG, ở phố hàng Bạc, có đủ các thứ đồ vàng bạc, làm theo các kiểu thực đẹp. Bản-hiệu lại có bán cả các thứ ngọc của Tầu ngọc đa quang cùng ngọc trai nữa. Các thứ này bản-hiệu vừa mới buôn ở bên Hong-kông sang chuyến tàu vừa rồi.

Giá bán cực rẻ!
Hàng làm cực tốt!
Công việc cực nhanh!

Kính cáo
LƯƠNG-THÔNG-HƯNG
41, Rue de la Soie,
Hanoi

2018

Xây với Đồng-gi... lợi lắm

XIN LẠY

Mạc THAM HAI

19, Phố Hàng-Cà (Đông-xuân)

mà lấy mẫu với về tôi thử thì tự khắc các qui-khách biết rằng với Đồng-giao tỏ gấp đôi mọi thứ với khác.

2038

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sở ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bảo-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-LARD, tức các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa ỉa chảy
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Theo luật mới về Miễn dùng thuốc nếu phải sai, đơn quan Bảo-hộ người Pháp thì mới có thuốc được

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc Gouttes làm ra để chữa bệnh lậu, nếu mắt không muốn làm việc gì để uống thuốc này thì khỏi

MÁY THỬ BỆNH-HIỆU HAY BẰN :
Các thứ thuốc nước dùng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm trị là 0$15, trị bệnh Giang-mai
Thuốc nhỏ con SIROP PECTORAL để ho, sổ mũi. Intôi tạo chỉ người đang được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nâng 0$30 0$40 30 viên
thuốc tiêm 0$ 60 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc nghiệt antiseptiques và thứ thuốc bienhorriable của Bản-hiệu thì khỏi ngay. Thuốc này đã thực được có sẽ người khỏi bệnh lậu

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đau ốc như Kinh nguyệt không đều, hay ra khí hành kinh đau đớn muốn nhảy như đau trong, gai con, uống đừng nhẹ đến mua nhiều lấy tại mua nó trong mình đi bán lấy.

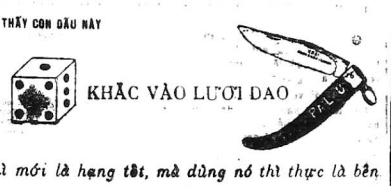
ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỘ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA
Và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÈRE »
0 $ 90 một chai 1 / 4 litre
Trị bệnh giang mai tất kì nói tay cũ bằng thuốc tiêm rồi thì nên uống thuốc nước cho tiệt nọc. Dùng thuốc khác rồi cũng nên pha thuốc này thì mấy chốc khỏi hẳn được. Thuốc này rất hay, rất quí, vì chẳng hại gì đến tỳ tinh dục, lại bổ sức cho người ra nữa.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1 litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

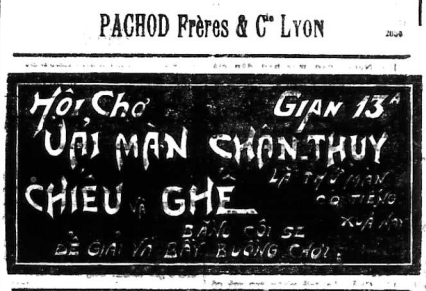
CÔ THẤY CON DÂU NÀY

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền

PACHOD Frères & Cie LYON

2046

CAO RĂNG

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo, ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bền lại hiệu Văn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiên giá. . . 0 $ 20
Đơn liệu mỗi phiên giá. . . 0 10

齒 虫 牢 牙 固 齒 | 萬 春 牙 膏 | 立 即 拔 痛 止 痛

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh biên đã nhiều nơi mua hoặc đã bán lẻ, nghĩ nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này: hiệu *Mạc-Bình-Tư* số 136, phố hàng Bông, Sắc bán bảo lẻ số 39 phố hàng Bông; nhà in *Đông-Bình Ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 68, phố hàng Bạc hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 81, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Ma-tương, hiệu *Quảng-Lợi* số 32 và hiệu *Bảo-Hợp* số 27, phố Chợ mới C8, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 82, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hóa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Bình* số 160, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi-Lai* số 36, phố hàng Song hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167, phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166, phố Đông-tài. Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Tạ-An* phố Yên thái tỉnh Yên-bay, các nơi kể trên có bán hộ có thứ thuốc thấp con người và các thứ cần dùng khác nữa, đến cũng hiện có. Kẻ nào qui-khách chiếu cố.

2036

Tổ-lợi-phường : Văn-xuân-đường, Bắc-ninh.

OMEGA

CÓ BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS REUNIS
Nên hỏi giá cẩn Bản-hiệu.

2074

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính quán lợi phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ quan có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Ân và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại đề tùy ý cho các ngài, người Nam Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-lịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán

2042

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Đã có đốc giả nó viết thư hỏi chúng tôi về sau giá trị và cách dùng thuốc Dragées Rabuteau thế nào, vì ngài đã nhờ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) ấy mà khỏi được bệnh bao-tử tinh thần, mồm nồi sẽ khỏe, mà đã chuyển thành ra bệnh đau dạ dầy và đau gan cả.

Vậy xin kể ra sau này : Thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) này bào chế có chất cẩn là một chất rất bổ về đường khí huyết, lại có khí dược-lâm (tonic) đi lọc cho huyết được trong sạch mà làm cho tiêu tán những bọn khu-ra ngoài hết. Người ta thường thấy phần nhiều người bị bệnh hư huyết, xanh-xao và yếu đuối, đau mắt, đau sưng họng, cổ những mụn mọc chung lên ở mặt. Bản bà con gái thì nguyệt kỳ không đều, thường hay sinh ra đau bụng.

Muốn cho khỏi hết các bệnh ấy thì nên dùng đủ vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) là một thứ thuốc kinh-nghiệm đã lâu, lại là một thứ thuốc chữa-chạy hợp cơ.

Ở các hàng bào chế lớn đều có bán cả.

2056

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, dạ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiễn thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thì gửi xin mời lại mau-mau kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và parnessus, impermeable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo
NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
C, Rue des Cantonnais, Hanoi

Xe nhà và xe cho thuê

Có bảy kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Bobillot, 7.
Téléphone N° 73

2008

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng thấy theo sự-tích Hạnh-phúc-quán, của Thương-điệp phu-nhân ta mới nhà nữ-sĩ Thuỳ xuất soạn Pháp-Soạn theo lối diễn-lẽ, nay xin dịch Thành văn xuất để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Khi về tới nhà, *Vệ-đăng-nga* thuật chuyện trong cung cho *Hằng-hiệu* nghe và bảo rằng :

— Hai hoàng-hậu ngày nay cư-xử với nhau rất là tử-tế, nhưng tôi liệu nhìn *Phi-giao* hoàng-hậu thì cái thâm sâu kín-đáo, đề nắm một bộ thống nước nghiêng thành. Phu-quân chỉ nên chầu-chài cho vẹn-tiếng của trung đối với tân hoàng-hậu, sẽ hết thảng êu yêm. Chỉ tiếng ta bảo con gái ta nhưng ngôi *Chiêu-dương* đi, ta tất phải tỏ hoàng hậu và hầu hoàng-hậu. Có như vậy thì may ra nhà ta mới bảo-toàn được thắng-trạch, mà con gái ta cũng lưu được cái tiếng thơm hiền-thục về mai sau.

Hằng-hiệu nghe khịp trả lời thì *Hằng-khôi-phương* đứng dậy mà nhìn rằng :

— Thân-mẫu ơi ! Chỉ có thượng-hoàng truyền ngôi cho thánh-thượng được, chứ hoàng-hậu mà những ngôi *Chiêu-dương* thì thật con chưa hề nghe nói bao giờ. Con thiết-tưởng cái gì còn có thể nhường được, đến như danh-vị thì quyết không nên nhường. Nếu em con nhường ngôi *Chiêu-dương* thì tự-xử vào cái địa vị nào, há chẳng để một cái trò cười cho thiên-hạ.

Hằng-hiệu nghe nói, liền gật đầu mà bảo rằng :

— Con nói rất phải ! nhưng ta cũng nhà *Hoàng phủ* là chỗ bạn chí-thân, *Phi-giao* hà lại không nghĩ đến tình cũ. Huống chi chính sự trong nước, đã có các quan triều-thần xử-đoán, ta không dự chi đến, tất cũng chẳng lọ có cái hại ngoại-thích về sau. Con gái ta đã được làm hoàng-hậu thì số-mệnh chẳng qua bởi trời, con chỉ ta phải bàn đi tính lại vậy.

Hằng-khôi-phương lui về thư-phòng, ngồi nói chuyện với vợ là nàng *Cầm-hà*. Nàng *Cầm-hà* nói :

— Tôi nghe nói *Phi-giao* tính-khí cương cường, những lời hiểu-dụ của *Mạnh* vương-phi, *Phi-giao* phần nhiều vẫn không tuân-phụng; đối với anh em chị em trong nhà, *Phi-giao* cũng sinh tình ngang ngạnh mà không xi dám đương. Các nữ-tỳ thì sợ *Phi-giao* như giống bỏ lang vậy. *Phi-giao* đầu dung-ác lọ thường, nhưng lại khéo cho đẹp, khiến cho ma mọ không biết, vẫn khen là tính-nết nhu-thuận như *Phi-loan*. Hôi tháng trước *Mạnh* vương-phi vào trong cung, *Phi-giao* ở nhà bắt các nữ-tỳ ra tập võ, hễ đứa nào trái ý thì đánh-đập có khi gần chết. *Phi-loan* đem lời can-gián thì *Phi-giao* lại nói càn. Hôm trước mụ *Bảo-mẫu* có bắc bòi rằng : « *Phi-giao* vào cung, khó lòng mà yên cho được » *Mạnh* vương-phi sợ *Phi-giao* làm bậy, không ai can-gián, cho nên mới bắt *Bảo mẫu* theo hầu. Cứ như lời *Vệ* vương-phi nhà ta hôm nay ở cung ra nói chuyện thì *Phi-giao* bây giờ lại thuần-thục khác xưa, ta không còn phải lo-ngại chi vậy.

Hằng-khôi-phương nó. :

Chỉ sợ em gái ta như-nhược, dẫn-dà lâu ngày, rồi lại không điều-độ như xưa *Phi-giao* vậy. Không biết tự xui-giục mà khiến cho em gái ta cầu-kỳ tập-dị, mua lấy cái tiếng đọc-đức vào làm chi.

Hai vợ chồng chuyện trò hồi lâu rồi cùng ngồi vào ăn cơm. Khi ăn cơm xong, bỗng thấy nữ-tỳ vào báo với nàng *Cầm-hà* rằng :

— Dạ đám bẩm phu-nhân ! hiện bên tây phòng đã dọn-dẹp xong cả rồi.

Hằng-khôi-phương nghe nói, liền bảo rằng :

— Phu-nhân truyền bọn tây-phòng để cho ai nghỉ đó ?

Nàng *Cầm-hà* thấy hỏi, thẹn đỏ bừng mặt lên, rồi trả lời rằng :

— Tôi hoài-thai đã được 3 tháng, thân mẫu bảo tôi phải đọn chốn tây-phòng để nghỉ riêng.

Hằng-khôi-phương nghe nói, trong lòng mừng-rỡ mà rằng :

— Tôi cũng mừng cho phu-nhân. Vợ chồng ta lấy nhau trong 6 năm nay, chỉ sợ chỉ ngày nào mong được có cháu ẵm. Bây giờ phu-nhân đã hoài-thai chỉ cuối năm nay sẽ sinh quí-tử, với-vã biết dường nào. Nhưng thân-mẫu ta khéo quá lo xa, ba-tất phải ngã riêng, bay là phu-nhân cứ ở đây cũng được.

Nàng *Cầm-hà* cười mà bảo rằng :

— Nhà huyện đã dậy như vậy, tiện con sao dám cưỡng lời.

Nói xong, liền sai-tỳ rũ sang tây-phòng yên-nghỉ. Lại nói chuyện *Phi-giao* hoàng-hậu ở trong cung đối với *Đinh-liên* thân nhau như chị em ruột. Bởi vậy công-việc trong cung đều do *Phi-giao* hoàng-hậu cả. Tên hội-giám *Mã-thuận* lại hết sức nịnh-hót, hằn vẫn giao thông với *Đỗ man hưng-phục*, nể trong cung có chuyện gì lạ, cũng đều mật báo cho nhau biết.

Đỗ man hưng-phục đệ bản tấu dâng vua *Anh-tôn* nói nhà *Hoàng phủ* một nhà có hai hoàng-hậu thì thật là thiên-hạ chưa từng có, hoàng-thiếu-tường triều-đình nên đặc-cách gia phong « Cần-tích-hầu » cho Thương-vương để khiến được lòng trong một bậc thiên tử mới phải.

Phi-giao hoàng-hậu thấy vậy liền viết một bản tâu dâng thượng-hoàng, trong bản tâu đại-khái nói :

— *Đỗ-man hưng-phục* là chức ngự-sử, thiết-tưởng không nên tâu việc này. Vả thân-phụ thần-thiếp có tài-đức gì mà dâng gia phong « Cần-tích », *Đỗ-man hưng-phục* tâu xia như thế, há không phải có lòng phản-nghịch hay sao. Việc này chẳng qua là bởi thần-thiếp nhờ ơn thánh-thượng mà nên thân, việc gì thần-thiếp cũng được hưởng-thụ, nên người ngoài ngại cho thân-phụ thần-thiếp đó thôi. Nay xin thượng-hoàng và thái-hậu bỏ-m trả thần-thiếp, đem giải-nhiệm lãnh-cung thì trên mới khỏi phụ cái ơn to của trời đất, dưới mới bảo toàn được vinh-dự cho một nhà thần thiếp vậy.

Thượng-hoàng thấy bản tâu, mừng vì kinh-ngợi mà rằng :

— Thật đáng mừng cho nhà *Bùi-nguyên-tá* ! Bởi nào cũng có được một bà hoàng-hậu rất hiền-thục, mà người sau lại có phần hiển-thực lem người trước vậy.

Bấy giờ thái-hậu và vua *Anh-tôn* đều ở trong nam-nội, thượng-hoàng mới đem bản tâu ấy trao cho thái-hậu xem, rồi cười mà bảo rằng :

— Thái-hậu ơi ! thái-hậu hãy thử đọc bản tâu này mà xem. Lệnh điện-nữ hãy còn trẻ tuổi mà sao có được đại-kiến-thức như thế !

Thái-hậu xem xong, liền bỏi vua *Anh-tôn* rằng :

— Việc này con nghĩ thế nào ?

Vua *Anh tôn* tâu rằng :

— Muôn tâu thượng-hoàng và thái-hậu ! cứ như ý con thiển-nghĩ thì cũng phụ con công to được trọng, cầu gia phong « Cần-tích » cũng là xứng-đáng. Con muốn phó chiếu lời tâu của *Đỗ-man hưng-phục*, thượng-hoàng và thái-hậu giáng chỉ cho *Phi-giao* hoàng-hậu biết lẽ việc này không can-ngại chi vậy.

Thượng-hoàng nghe nói gật đầu, đã toan giáng chỉ cho *Phi-giao* hoàng hậu thì chợt thấy gái đi mà rằng :

— Thượng-hoàng không nên giáng chỉ vội, để tôi xin biết lẽ một đôi lời.

(Còn nữa)

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN